

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Tiedeministeriö

Pohjoismaiden neuvoston sosiaalidemokraattinen ryhmä
Jorodd Asphjell

Viitteenne

Viitteemme

Päivämäärä

17/253-16

26.04.2017

Vastaus Pohjoismaiden neuvoston kirjalliseen kysymykseen E 8/2017 audionomien koulutuksesta

Hyvä Jorodd Asphjell

Viittaa Pohjoismaiden hallitukselle esittämäsi kirjalliseen kysymykseen (E8/2017), joka koskee audionomien (audiografien/audiologien) koulutuksen saatavuutta Pohjoismaissa.

Koska Norja on Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaa vuonna 2017, Norjan tiedeministeriö on koonnut maiden vastaukset.

Kaikkia Pohjoismaita ja kolmea itsehallintoaluetta pyydettiin vastaamaan kysymykseen. Haluamme huomauttaa, ettemme ole vastaanottaneet Islannin, Färsaarten ja Ahvenanmaan vastauksia.

Maiden vastaukset on ryhmitelty oheiseen taulukkoon, jotta ne olisi helpompi hahmottaa.

Ystävällisin terveisin

Torbjørn Røe Isaksen

Liite: Vastaus Pohjoismaiden neuvoston kirjalliseen kysymykseen E 8/2017 audionomien koulutuksesta

Vastaus Pohjoismaiden neuvoston kirjalliseen kysymykseen E 8/2017
audionomien/audiografien/audiologien koulutuksesta

1.	<p><i>Miltä audionomikoulutuksen opiskelupaikkojen tilanne näyttää Pohjoismaissa?</i></p> <p>Tanska:</p> <p>Etelä-Tanskan yliopisto (SDU) tarjoaa audiologian opintoja kolmevuotisen alemman korkeakoulututkinnon (bachelor) tasolla. Sen jälkeen opintoja voi jatkaa ylempään korkeakoulututkintoon (kandidat). Vuonna 2016 opiskelupaikan sai 21 opiskelijaa.</p> <p>Grönlanti:</p> <p>Grönlannissa ei ole täyttä audiologian koulutusta (audionomi). Tähän koulutukseen haluavat ohjataan hakemaan opiskelupaikkaa Tanskasta.</p> <p>Grönlannissa järjestetään kuitenkin lähihoitajille audiologian erityiskoulutusta.</p> <p>Suomi:</p> <p>Audionomikoulutusta on pitemmän aikaa tarjottu ammatillisina erikoistumisopintoina kolmessa ammattikorkeakoulussa. Ammatilliset erikoistumisopinnot ovat ammattikorkeakoulututkintoon pohjautuvia ammatillisiin jatkotutkintoihin johtavia tai muita laajoja täydennyskoulutusohjelmia. Audionomin erikoistumisopintojen pituus vastaa 60 opintopistettä, mikä tarkoittaa siis pitkää, noin 16 kuukautta kestävä koulutusta.</p> <p>Audionomikoulutukseen osallistujilta vaaditaan perusopinnoiksi terveydenhuollon ammattikorkeakoulututkintoa tai aikaisempaa ammatillista opistoasteen tutkintoa. Korkea-asteen koulutusta – sairaanhoitaja (AMK) tai terveydenhoitaja (AMK) – on pidetty potilasturvallisuuden kannalta tärkeänä. Kyseiset ammattikorkeakoulututkinnot oikeuttavat terveydenhuollon ammatin harjoittamiseen. Audionomit ovat näin ollen terveydenhuollon ammattikoulutuksen saaneita henkilöitä terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lain määrittelemällä tavalla.</p> <p>Suomessa ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena ottaa käyttöön uutta erillistä audionomin ammattikorkeakoulututkintoa. Lähtökohtana on ollut se, että audionomeilla on myös jatkossa oltava oikeus ammatin harjoittamiseen ja että he ovat terveydenhuollon ammattikoulutuksen saaneita henkilöitä, jotka saavat audionomin ammattiin johtavan koulutuksen ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen. Työryhmän selvityksen mukaan Suomeen tarvitaan 10 vuoden kuluessa ainoastaan 160 uutta audionomia, mikä on suhteellisen pieni määrä ajatellen korkealuokkaisen tutkintoon johtavan koulutuksen vaatimia resursseja.</p> <p>Norja:</p> <p>Norjan teknis-luonnontieteellisessä yliopistossa (NTNU) on mahdollisuus opiskella kolmessa vuodessa audiologian alempi korkeakoulututkinto. Vuosittain aloituspaikkoja on 40 opiskelijalle.</p> <p>Vuosittain myönnettävien toimilupien määrä on keskimäärin 25, mikä vastaa hyvin NTNU:sta vuodessa valmistuvien opiskelijoiden määrää. Ulkomailla suoritettujen opintojen perusteella myönnetään vähän toimilupia, vuosittain vain 0–2.</p> <p>Ruotsi:</p> <p>Göteborgin yliopistolla, Karoliinisella instituutilla, Lundin yliopistolla ja Örebron yliopistolla on oikeus järjestää audionomitutkinto. Vuonna 2015 kaikkiaan 94</p>
----	--

	<p>opiskelijaa aloitti audionomin tutkintoon tähtäävät opinnot. Ruotsin sosiaalivaltio myönsi vuonna 2015 kaikkiaan 68 audionomin toimilupaa, joista 67 myönnettiin opintonsa Ruotsissa suorittaneille ja yksi EU:n/ETA:n alueella valmistuneelle.</p>
<p>2.</p>	<p><i>Mikäli opiskelupaikkoja ei ole tarpeeksi, mitä tehdään niiden lisäämiseksi?</i></p> <p>Tanska: Tanska ei osaa vastata kysymykseen, pitäisikö opiskelupaikkoja audiologian koulutukseen lisätä juuri tällä hetkellä. Työttömyys alan koulutuksen saaneiden keskuudessa on hyvin alhainen. Jatkossa voi olla tarvetta lisätä opiskelupaikkoja, koska tulevina vuosina julkisten palvelujen kysynnän odotetaan kasvavan terveydenhuoltoalalla. Muutos tapahtuu ensisijaisesti positiivisen demografisen kehityksen sivuvaikutuksena, eli koska useimmat tanskalaiset elävät pitempään, kuulolaitteiden kysyntä todennäköisesti kasvaa. Tanska on hyvin pitkällä tämän alan kehityksessä. Maailmassa on kuusi suurta kuulolaitteiden valmistajaa, joista puolet tulee Tanskasta.</p> <p>Grönlanti: Grönlannissa ei vaikuta olevan tarvetta useammille audiologeille. Audiologiisiin tehtäviin erikoistuneita työntekijöitä (audiologiassistent) kuitenkin tarvitaan lisää, arviolta kahdeksan vuodessa, mikä johtuu Grönlannin terveydenhuollon henkilöstön suuresta vaihtuvuudesta ja monista pienistä yksiköistä.</p> <p>Suomi: Suomessa ei viime vuosina ole todettu merkittävää pulaa audionomien opiskelupaikoista.</p> <p>Norja: Norjan terveyshallitus, alueelliset terveystyöt ja kuntaliitto antavat terveys- ja peruspalveluministeriölle (HOD) vuosittain terveydenhuoltoalan koulutuskapasiteettia koskevia ehdotuksia. Pitemmällä aikavälillä Norjassa voi olla tarvetta lisätä audiografikoulutuksen (norjankielinen nimike) opiskelupaikkoja. Tämä perustuu ikääntyneiden määrän kasvuun, mikä oletettavasti lisää kuulon apuvälineiden kysyntää. Kuuloa koskevan osaamisen vahvistamistarve ja ammatillisen laajuuden lisääminen sopivat hyvin perusterveydenhuollon selonteon seurantaan sekä kuntoutuksen ja kuntoutumisen edistämissuunnitelmaan. Lisäksi Norjan terveyshallitus on päivittämässä kuuloa koskevia ammatillisia ohjeistuksia. Niiden odotetaan valmistuvan keväällä 2017. Kuulovammoja pyritään toteamaan myös terveystarkastuksilla ja kouluterveydenhuollossa.</p> <p>Ruotsi: Yliopistoilla ja korkeakouluilla on suuri vapaus hallinnoida koulutustarjontaa ja ne vastaavat pääasiassa itse siitä, mitä koulutuksia niissä annetaan. Koulutustarjontaa ja opiskelupaikkojen määrää koskevat päätökset tulee tehdä kansallisella tasolla opiskelupaikkojen kysynnän ja työmarkkinoiden tarpeiden mukaan. Hallitus on antanut sosiaalivaltion ja yliopiston kansleriviraston tehtäväksi analysoida ja antaa ehdotuksia keinoiksi, joilla voidaan pitemmällä aikavälillä kehittää kansallisen ja alueellisen tason vuorovaikutusareenoja niiden toimijoiden välillä, jotka</p>

	<p>ovat vastuussa terveydenhuollon osaamisen saatavuudesta. Viranomaisten tulee tehtävän puitteissa käynnistää mahdollisimman pian vuoropuhelu asianomaisten toimijoiden välille yhteistoiminnasta terveydenhuollon, koulutuksen ja työmarkkinoiden osaamisen saatavuutta koskevissa asioissa. Lisäksi viranomaisten tulee mahdollisuuksien mukaan varmistaa niiden tilastojen ja ennusteiden saatavuus, jotka koskevat terveydenhuollon osaamistarvetta kokonaisuudessaan, riippumatta toiminnan muodosta tai järjestäjästä.</p>
<p>3.</p>	<p><i>Mitä Pohjoismaissa tehdään tulevien korkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoiden huomion kiinnittämiseksi siihen, että audionomeista on pulaa?</i></p> <p>Tanska:</p> <p>Tanska tukee yleisesti ottaen koulutuksen tarkoituksenmukaista kehittämistä eri tavoin, muun muassa mitoittamalla opiskelupaikkojen määrän työttömyyden perusteella ja siten, että uusille koulutuksille tehdään esikarsinta ennen niiden käynnistämistä, muun muassa sidosryhmien tarpeiden pohjalta.</p> <p>Lisäksi koulutuslaitokset kehittävät koulutusta asiantuntijapaneelien/koulutuslautakuntien avulla. Mitä tulee konkreettisiin koulutustarpeisiin, opiskelijoita pyritään houkuttelemaan konkreettisten kampanjoiden avulla esimerkiksi matemaattis-luonnontieteellisiin opintoihin ja merenkulkuoppilaitoksiin (Engineer the Future, Det Blå Danmark). Lisäksi on perustettu verkkopohjainen ohjausväline, Uddannelseszoom, jossa opiskelupaikkaa hakevat ja opinto-ohjaajat voivat helposti vertailla koulutustietoja, muun muassa sitä, miten koulutuksista valmistuneet ovat menestyneet työmarkkinoilla.</p> <p>Grönlanti:</p> <p>Audiologian opinnoista ei tiedoteta erikseen. Koulutuksista tiedotetaan yleisesti Grönlannin koulutusportaalissa: http://sunngu.gl/da</p> <p>Terveydenhuollon puolella henkilökunnalle järjestetään kuitenkin lyhyitä audiologian kursseja (www.peqqik.gl).</p> <p>Lisäksi lähihoitajilla on erikoistumiskoulutuksen yhteydessä mahdollisuus erikoistua audiologiaan.</p> <p>Suomi:</p> <p>Kysymys ei ole ajankohtainen (ks. aiempi vastaus).</p> <p>Norja:</p> <p>Eri osaamistarpeiden näkyvöittäminen ja hyvä tiedotus ammatinvalinnan mahdollisuuksista ovat Norjan hallitukselle tärkeitä tavoitteita. Hallitus arvioi parhaillaan, miten norjalaista ammatinvalinnanohjausta tulisi uudistaa koko väestöä kattavalla yhtenäisellä ammatinvalinnanohjauspalvelulla. Tätä työtä tehdään OECD:n strategiaraportin seurantana: <i>OECD Skills Strategy Action Report Norway, NOU 2016: 7 Norge i omstilling – karriereveiledning for individ og samfunn</i>, samt Nasjonal kompetansepolitisk strategi. Yksi strategian osaamispoliittisista päälinjauksista on ”hyvä valinta yksilölle ja yhteiskunnalle”, ja yksi tärkeimmistä toimenpiteistä on nimenomaan kokonaisvaltaisen ammatinvalinnanohjausjärjestelmän luominen, jossa painopiste on alueellisissa ammatinvalinnanohjauskeskuksissa, sekä ammatinvalintapalvelujen ammattitaitoisuuden lisäämisessä.</p>

Tulevien osaamistarpeiden analysoimiseksi perustetaan myös lautakunta, jonka avulla pyritään saamaan parempi tietopohja tulevien osaamistarpeiden ennakoimiseksi myös ammatinvalinnanohjauspalveluiden käyttöön.

Korkeakoulutuksen ammatinvalinnanohjauspalveluissa otetaan huomioon laitosten erilaiset priorisoinnit ja puite-ehdot. Laitosten linjakoostumus ja koko vaikuttavat tarjottavaan ammatinvalinnanohjaukseen. Kaiken ohjauksen yhteisenä tavoitteena on kuitenkin auttaa maan korkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoita tekemään hyviä valintoja, suorittamaan opintonsa mahdollisimman hyvin ja löytämään sopivaa työtä valmistuttuaan.

Korkeakoulutuksen ammatinvalinnanohjauspalvelujen kartoituksessa vuonna 2015 (VOX, 2017: Kompetanse Norge) kävi ilmi, että opiskelijat kohtaavat ammatinvalinnanohjauspalvelut pääasiassa kyseisellä kurssilla ja yksilöllisessä ammatinvalinnanohjauksessa.

Useimpien yliopistojen ja korkeakoulujen ammatinvalinnanohjauspalveluissa opiskelijoille annetaan tietoa myös työmarkkinoista ja uramahdollisuuksista, uramessuista ja uraan liittyvistä kursseista. Kartoituksen pohjalta tiedetään, että ammatinvalinnanohjauspalvelut tekevät yhteistyötä oppilaitoksen kanssa tiedekunta- tai laitostasolla.

Ruotsi:

Yliopisto- ja korkeakouluneuvoston tehtävä on tarjota ajankohtaista ja oleellista tietoa korkea-asteen koulutuksesta, jotta opiskelijat ja muut kohderyhmät voivat tehdä harkittuja valintoja. Tämän tehtävän puitteissa kyseinen viranomaisena on muun muassa perustanut verkkosivuston studera.nu, jossa on kootusti tietoa korkea-asteen koulutuksesta. Lukija voi muun muassa vertailla eri koulutuksia, saada tietoa korkeakouluopinnoista, opiskelupaikan hakemisesta sekä valmistumisen jälkeisistä vaihtoehtoista. Lisäksi sama viranomaisena järjestää opinto- ja ammatinvalinnanohjaajille suunnattuja tiedotustilaisuuksia.

Myös ammattiyhdistykset ja -liitot julkaisevat tietoa työmarkkinatilanteesta.

4. *Mitä Pohjoismaissa tehdään audionomien ammattipätevyysien automaattisen hyväksymisen edistämiseksi?*

Tanska:

Audiologian koulutus on Tanskassa lakisääteinen, mikä tarkoittaa sitä, että pohjoismaisten ja muiden EU-kansalaisten audiologian koulutusten tunnustamista käsitellään EU:n ammattipätevyysien tunnustamisdirektiivin mukaisesti (EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2005/36/EY, annettu 7 päivänä syyskuuta 2005 ammattipätevyysien tunnustamisesta).

Direktiivin mukaan ulkomailla suoritettu ammattipätevyys ja oikeus harjoittaa audiologin ammattia tulee tunnustaa ellei voida osoittaa oleellisia eroja kansallisen ja vastaavan ulkomailla hankitun ammattipätevyysien välillä. Mikäli oleellisia eroja ammattipätevyysien välillä voidaan osoittaa, ne voidaan kompensoida asianmukaisella ammattikokemuksella. Ellei henkilöllä ole asianmukaista ammattikokemusta, jolla hän voi kompensoida ammattipätevyysien väliset erot, toimivaltaisen viranomaisen tulee antaa hakijalle mahdollisuus kelpoisuuskokeen suorittamiseen tai koeaikaiseen työskentelyyn kyseisessä ammatissa (nk. kompensointitoimet). Kompensointitoimien suorittamisen jälkeen hakijalla on oikeus harjoittaa audiologin ammattia Tanskassa.

EU-direktiiviin sisältyy seitsemän ammattia, jotka tunnustetaan automaattisesti. Kyse on terveydenhuollon ammasteista sekä arkkitehdin ammatista. Niiden ammattipätevydet tunnustetaan automaattisesti, koska kaikissa jäsenmaissa on koulutusten sisältöä koskevat yhteiset vähimmäisvaatimukset, mikä tarkoittaa sitä, että koulutusten sisällöt vastaavat pitkälti toisiaan. Audiologin koulutus ei kuulu EU- ja ETA-alueen koulutuksia koskevien yhteisten vähimmäisvaatimusten piiriin.

Audiologin ammatin tunnustamisen ja audiologian alan ammattien harjoittamisoikeuden lähtökohtana on kuitenkin aina se, että hakijan ammattipätevyys tulee tunnustaa ja että todistustaakka on toimivaltaisella viranomaisella, ellei hakijan pätevyyttä tunnusteta suoraan.

Audiologien ammattipätevyyden tunnustamista koskeva toimivaltainen viranomainen on Tanskassa terveys- ja ikääntyneiden asiain ministeriön puolesta DELTA, *Dansk Elektronik, Lys og Akustik*.

Toimivaltaisen viranomaisen tietoon ei ole tullut ehdotuksia audiologien ammattipätevyksien vastavuoroisesta tunnustamisesta Pohjoismaissa.

Grönlanti:

Audiologien ammattipätevyksien tunnustamiseksi ei ole suunniteltu erityistoimenpiteitä, koska ne on jo tunnustettu.

Suomi:

Säänneltyjen ammattien luettelon mukaisesti audionomin tutkinto ei Suomessa kuulu niihin ammatteihin, joiden kohdalla henkilön tulee täyttää tietyt lakisääteiset ammattipätevyyttä koskevat vaatimukset. Koska audionomikoulutus kuitenkin järjestetään terveydenhuollon ammattikorkeakoulututkinnon jälkeisenä erikoistumiskoulutuksena, kyseiset henkilöt ovat jo laillistettuja terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Koska audionomin ammatin sääntelyssä on eroja eri Pohjoismaissa, tietyt tunnustamista koskevat näkökohdat on syytä ottaa huomioon. Pohjoismaiden kansalliset toimivaltaiset viranomaiset ovat ryhtyneet yhteistyöhön ja kokemusten vaihtoon (NORRIC-yhteistyö). Sen avulla pätevyyksien tunnustamista voidaan edistää.

Norja:

Ei ole käynnistetty toimenpiteitä, joilla pyrittäisiin edistämään valittujen terveydenhuollon henkilöstöryhmien, mukaan lukien audiografien, ammattipätevyksien vastavuoroista tunnustamista. Norjan terveys- ja peruspalveluministeriö (HOD) ei myöskään ole tietoinen siitä, että olisi suunnitelmia käynnistää yksittäisille ryhmille tämänkaltaisia toimenpiteitä.

Ruotsi:

Tällä hetkellä ei ole käynnissä toimia, joilla erityisesti edistettäisiin audionomien ammattipätevyyden automaattista tunnustamista. Haluamme huomauttaa, että ammattipätevyyden tunnustamisdirektiivissä, jota on muutettu direktiivillä 2013/55/EU, on keinoja yksinkertaistaa ammattipätevyksien tunnustamista. Tähän kuuluu esimerkiksi mahdollisuus laatia yhteisiä koulutusperiaatteita tai mahdollisuus lisätä eurooppalaiseen ammattikorttiin uusia ammatteja.

Linkkejä ajankohtaisille verkkosivustoille

Grönlantilaisia linkkejä:

- Grönlannin koulutusportaali: <http://sunngu.gl/da>
- Grönlannin terveydenhuolto www.peqqik.gl

Norjalaisia linkkejä:

- Tietoa Norjan koulutuspalveluista: <https://utdanning.no/sok?q=audiologi>
- Kansallinen osaamispoliittinen strategia: https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/voksnes_laering_og_kompetanse/innsiktsartikler/nasjonal-kompetanepolitisk-strategi/id2537165/
- Korkea-asteen koulutuksen ammatinvalinnanohjauksen palvelukartoitus: <https://www.kompetansenorge.no/statistikk-og-analyse/publikasjoner/kartlegging-av-karrieretjenester-i-hoyere-utdanning/>
- OECD Skills Strategy Action Report Norway (2014): <https://www.kompetansenorge.no/statistikk-og-analyse/publikasjoner/oecd-skillsstrategy-action-report-norway/>
- NOU 2016: 7 Norge i omstilling – karriereveiledning for individ og samfunn (Muutosten Norja - ammatinvalinnanohjaus yksilölle ja yhteiskunnalle): <https://www.regjeringen.no/contentassets/05a79a5ed91e40e1a80e6f8028b21e3e/no/pdfs/nou201620160007000dddpdfs.pdf>
- Meld. St. 26 (2014–2015) (selonteko): Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet (Tulevaisuuden perusterveydenhuolto - läheisyys ja kokonaisvaltaisuus): <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-26-2014-2015/id2409890/>
- Valtion budjetti 2017, lehdistötiedote: Kuntoutuksen ja kuntoutumisen uusi edistämissuunnitelma: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-opptrappingsplan-for-habilitering-og-rehabilitering/id2514667/>

Ruotsalaisia linkkejä:

- www.uka.se
- <http://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2016/08/uppdrag-om-samverkan-kring-kompetensforsorjningsfragor-i-halso--och-sjukvarden/>
- www.studera.nu